

Brussel, 20 april 2006

Aan het College van Burgemeester en Schepenen

Instellingen en Bevolking
Bevolking

Uw kenmerk:

Ons kenmerk:

Bijlage(n):

III /32/3287/05

1

Contactpersoon:

E-mail:

Tel.: 02/518.21.85

I. BENS

bevolking@rrn.ibz.fgov.be

Fax: 02/518.25.30

BETREFT: Afvoering van ambtswege uit de bevolkingsregisters

Geachte Dames en Heren,

1) Inleiding

U weet waarschijnlijk dat België sedert de negentiende eeuw een rigoureuus systeem bezit voor de registratie van de bevolking.

Dit systeem, dat ertoe bestemd was de eerste wetenschappelijke volkstellingen te vergemakkelijken, houdt in dat er in elke gemeente bevolkingsregisters gehouden worden die de voornaamste identificatiegegevens van de personen, die er zijn opgenomen, bevatten ; het criterium voor de inschrijving is de hoofdverblijfplaats in de gemeente.

Na verloop van tijd vormen deze bevolkingsregisters de basis voor de bestuurshandelingen van de gemeente (het opmaken van de kiezerslijsten, evaluatie van de lokale behoeften met het oog op een goed bestuur, eventuele sociale hulp, het voeren van verschillende administratieve procedures, het innen van de gemeentetaksen, enz.), alsmede van alle overheden en instellingen die behoren tot de verschillende bestuursniveaus.

De bevolkingsregisters scheppen bovendien een band tussen een persoon en zijn precieze localisatie in de ruimte, hetgeen hem de mogelijkheid biedt om zijn fysieke integriteit in verscheidene omstandigheden te laten beschermen (brand, ongeval in verband met de woning, natuurrampen, het voorkomen van misdaden en misdrijven in het algemeen), om zijn juridische betrekkingen met derden te vergemakkelijken (minnelijke schikking of procedure bij geschillen in rechtszaken) en om te vermijden dat er te zijnen nadele misbruiken van zijn identiteit plaatsvinden.

Het belang van de bevolkingsregisters is de laatste jaren nog gestegen door het oprichten van het Rijksregister van de natuurlijke personen, dat dankzij de geïnfomatiseerde databank, het mogelijk maakt om alle bestanden van de publieke sector snel en voortdurend bij te werken.

De meeste openbare besturen laten overigens hun tussenkomsten afhangen van de vaststelling van de hoofdverblijfplaats, die trouwens bevestigd wordt door de inschrijving in de bevolkingsregisters. Met andere woorden, iemand die zijn inschrijving in de bevolkingsregisters als hoofdverblijfplaats niet kan rechtvaardigen is slechts een tweederangs burger die een reeks administratieve, politieke en sociale rechten niet kan uitoefenen.

Welnu, de FOD Binnenlandse Zaken stelt een groot aantal afvoeringen van ambtswege vast, hetgeen de afgevoerde personen in de hierboven beschreven ongunstige situatie doet terecht komen.

Het is bijgevolg volstrekt noodzakelijk dat het aantal afvoeringen van ambtswege afneemt.

Hieronder vindt u een uiteenzetting over de wijze waarop het aantal afvoeringen van ambtswege kan verminderd worden.

In deze aangelegenheid kunnen volgende ideeën naar voren geschoven worden:

- de samenwerking tussen de gemeentelijke bevolkingsdiensten en de lokale politie;
- de samenwerking van de bevolking, hetgeen impliceert dat de bevolking op een doeltreffende wijze ingelicht wordt ;
- het zorgvuldig naleven, door de bevolkingsdiensten en de lokale politie, van de wetgeving en de reglementering betreffende het houden van de bevolkingsregisters;
- het oordeelkundig gebruik van de afvoering van ambtswege;
- zich wenden tot de FOD Binnenlandse Zaken;
- het naleven van de bijzondere procedure inzake afvoering van ambtswege ;

- permanente controle op de verblijfstoestanden;
- de mogelijkheid om een foutieve of ongegronde beslissing tot afvoering van ambtswege in te trekken.

II. Omvang van het probleem

De FOD Binnenlandse Zaken heeft statistieken opgemaakt betreffende het aantal afvoeringen van ambtswege uit de bevolkingsregisters, die slaan op verscheidene jaren.

De statistieken doen blijken dat er een relatief hoog aantal afvoeringen van ambtswege plaatsvindt (50.000 à 60.000 afvoeringen van ambtswege per jaar). Uit dezelfde statistieken blijkt ook dat het aantal niet-opgeloste gevallen van afvoeringen van ambtswege eveneens hoog is (zonder de gevallen van herinschrijving in de bevolkingsregisters van een Belgische gemeente, geregistreerde gevallen van vertrek voor het buitenland en de overlijdens te rekenen).

Het is belangrijk dat in de toekomst, met het oog op een goede werking van de administratie en vooral in het belang van de bevolking, het aantal afvoeringen van ambtswege vermindert.

III. De samenwerking tussen de gemeentelijke bevolkingsdiensten en de lokale politie

Er moet een goede samenwerking bestaan tussen de gemeentelijke bevolkingsdiensten en de lokale politie teneinde de doelstellingen goed te bepalen en ze te kunnen verwezenlijken, in het bijzonder inzake controle op de werkelijkheid van het verblijf, permanente controle op de verblijfstoestanden, de naleving van de procedure voorafgaand aan een beslissing van het college van burgemeester en schepenen betreffende de afvoering van ambtswege uit de bevolkingsregisters.

IV. De samenwerking aangeboden door de bevolking

De bevolking moet zich ervan bewust zijn dat het noodzakelijk is op een juiste wijze ingeschreven te zijn in de bevolkingsregisters en dus te vermijden dat men zich bevindt in een toestand van afvoering van ambtswege. Dit houdt in dat de bevolking regelmatig moet geïnformeerd worden.

Een gedeelte van de afvoeringen van ambtswege vloeit voort uit de slordigheid van sommige mensen op het vlak van het vervullen van de formaliteiten bij de verblijfsverandering.

In bijlage vindt u een “Bericht aan de Bevolking”, dat ertoe bestemd is het publiek in te lichten over de voornoemde formaliteiten. Dit bericht zal opgenomen worden op de website van de FOD Binnenlandse Zaken.

Nadere bepalingen nopens de wijze waarop dit bericht eventueel zou kunnen bekendgemaakt worden, worden aan het oordeel van de gemeenten overgelaten (gemeentelijke website, plakken van affiches, gemeentekrant, enz...).

Op dit vlak zullen in de toekomst andere initiatieven moeten overwogen worden.

V. Het zorgvuldig naleven, door de bevolkingsdiensten en de lokale politie, van de wetgeving en de reglementering betreffende het houden van de bevolkingsdiensten

Het zorgvuldig naleven door de bevolkingsdiensten en de lokale politie van de wetgeving en de reglementering betreffende het houden van de bevolkingsdiensten zou de huidige toestand kunnen verbeteren.

In dat opzicht blijkt, bij de verblijfsveranderingen, de controle op de werkelijkheid van de hoofdverblijfplaats van essentieel belang. Deze controle moet systematisch uitgevoerd worden, zelfs bij een verblijfsverandering binnen de gemeente. Deze controle moet grondiger worden, hetgeen impliceert bij de personen die moeten tussenkomen, dat ze beschikken over een goede kennis van het begrip “hoofdverblijfplaats”. De kwaliteit van de onderzoeken ter controle van de realiteit van de hoofdverblijfplaats is van essentieel belang. In talrijke gevallen wordt vastgesteld dat de reden waarom overgegaan wordt tot de afvoering van ambtswege het feit is dat de betrokken persoon op het bewuste adres nooit verbleven heeft, terwijl het verslag dat de inschrijving van de betrokkene voorafgaat juist bepaalt dat de betrokken persoon op dit adres verblijft!

Ter herinnering, de hoofdverblijfplaats is de plaats waar de leden van een huishouden dat uit verscheidene personen is samengesteld gewoonlijk leven, ongeacht of

die personen al dan niet door verwantschap verbonden zijn, of de plaats waar een alleenstaande gewoonlijk leeft⁽¹⁾.

Wat de bepaling van de hoofdverblijfplaats betreft, deze is gebaseerd op een feitelijke situatie, dat wil zeggen de vaststelling van een effectief verblijf in een gemeente gedurende het grootste deel van het jaar. Deze vaststelling gebeurt op basis van verschillende elementen, met name de plaats waarheen de betrokkene gaat na zijn beroepsbezigheden, de plaats waar de kinderen naar school gaan, de arbeidsplaats, het energieverbruik en de telefoonkosten, het verblijf van de echtgenoot of van de andere leden van het huishouden. Er mag geen enkele inschrijving als hoofdverblijfplaats geweigerd worden omwille van de veiligheid, de gezondheid, het urbanisme of de ruimtelijke ordening.⁽²⁾ .

Zo volstaat het niet dat iemand enkel de bedoeling heeft om zijn hoofdverblijfplaats op een gegeven plaats te vestigen om voor het betrokken gemeentebestuur de inschrijving als hoofdverblijfplaats te rechtvaardigen.

Met andere woorden, de controle aangaande de werkelijkheid van het verblijf is geen loutere formaliteit ; zij zou altijd het voorwerp moeten uitmaken van een schriftelijk rapport dat de feiten vermeldt die van dien aard moeten zijn dat zij de inschrijving als hoofdverblijfplaats rechtvaardigen.

De getuigenis van een derde , zelfs als het gaat om de eigenaar van het gebouw, lijkt in dat opzicht onvoldoende. De weigering van de voorgenomen inschrijving door de eigenaar of door de beheerder van het gebouw volstaat niet om een definitieve conclusie te trekken. Voor sommige leden van de lokale politie, kan de aanwezigheid van de aanvrager van de inschrijving niet optornen tegen de wil van de eigenaar of de beheerder van het gebouw.

Er dient eveneens eraan herinnerd te worden dat het verblijf niet gewijzigd wordt door een tijdelijke afwezigheid.

Wanneer iemand de plaats van zijn hoofdverblijfplaats verlaten heeft zonder de nodige formaliteiten te vervullen inzake verandering van de hoofdverblijfplaats, dient men zich ervan te vergewissen dat de betrokkene zich niet bevindt in één van de gevallen van tijdelijke afwezigheid die bepaald zijn in artikel 18 van koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister.

⁽¹⁾ Cf. Artikel 3 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

⁽²⁾ Onder voorbehoud van de bijzondere procedure bepaald in artikel 16, §2, leden 2 tot 4, van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister

De meest voorkomende gevallen van tijdelijke afwezigheid zijn de hospitalisaties, de opsluitingen in strafinrichtingen, afwezigheden van minder dan één jaar (omwille van studieredenen, van zaken- of gezondheidsreizen of wegens toeristische reizen of vakantieverblijven buiten de gemeente van inschrijving), personen die omwille van beroepsredenen gedurende maximum één jaar afwezig zijn teneinde een bepaald werk te verrichten of een bepaalde opdracht uit te voeren in een andere gemeente van het Rijk of in het buitenland.

Alle gevallen van tijdelijke afwezigheid sluiten uit dat er zou overgegaan worden tot het toepassen van de procedure van afvoering van ambtswege.

De gevallen waarin een inschrijving als referentieadres kan gebruikt worden dienen duidelijk bepaald te worden cf. artikel 20 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister.

VI Het oordeelkundig gebruik van de procedure voor afvoering van ambtswege

De procedure voor afvoering van ambtswege kan slechts overwogen worden als er echt geen andere oplossing bestaat.

De afvoering van ambtswege is dus de « ultima ratio » wanneer alle inspanningen om de hoofdverblijfplaats te bepalen zonder resultaat gebleven zijn.

De gemeenten mogen de schrapping van ambtswege niet gebruiken om problemen op te lossen die niets te maken hebben met de inschrijving als hoofdverblijfplaats (zoals sociale problemen, problemen van stedenbouwkundige aard, problemen die in verband staan met de ordehandhaving,...) en zij moeten zich bewust zijn van hun solidariteit bij het zich belasten met moeilijkheden die niet noodzakelijk opgelost worden door onterechte afvoeringen van ambtswege.

VII. Mogelijkheid om zich te wenden tot de FOD Binnenlandse Zaken

Er dient hieraan toegevoegd te worden dat een moeilijkheid bij het bepalen van de hoofdverblijfplaats kan opgelost worden door een beslissing van de Minister van Binnenlandse Zaken of van zijn gemachtigde (bepaling van de plaats van de hoofdverblijfplaats, desnoods na een onderzoek ter plaatse). Het dossier kan opgestuurd worden naar de FOD Binnenlandse Zaken (Directie Verkiezingen en Bevolking – Park Atrium – Koloniënstraat, 11 – 1000 Brussel).

Raadgevingen aangaande het begrip van hoofdverblijfplaats, de bepaling ervan, de procedures voor de afvoering van ambtswege kunnen verkregen worden bij de voornoemde administratie of bij de regionale delegaties van het Rijksregister.

VIII Het naleven van de bijzondere procedure inzake afvoering van ambtswege

Het is niet zonder belang eraan te herinneren, dat de procedure die beschreven is in artikel 8 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister strikt moet nageleefd worden³², in het bijzonder wat betreft het

3

Het gemeentebestuur spoort de personen op die zonder aangifte te doen, in de vorm en binnen de termijn die in artikel 7 voorgeschreven wordt, hun hoofdverblijfplaats in een andere gemeente van het Rijk of in het buitenland gevestigd

voorleggen van een verslag van het onderzoek van de ambtenaar van de burgerlijke stand aan het college van burgemeester en schepenen: dit rapport moet vaststellen dat het onmogelijk blijkt de nieuwe hoofdverblijfplaats op te sporen. Het is belangrijk te onderstrepen dat, overeenkomstig de reglementering, de beslissingen van kracht worden vanaf de datum van de beslissing van het college teneinde aan deze beslissingen een zekere en onbetwistbare datum te geven.

Met uitzondering van de gevallen van tijdelijke afwezigheid, is het duidelijk dat, als de voorwaarden voor een afvoering van ambtswege vervuld zijn, de afvoeringsprocedure ad hoc onverwijld kan gestart worden.

Volgens artikel 10 van het voornoemd koninklijk besluit van 16 juli 1992, stelt de gemeenteraad bij verordening de nadere regels vast volgens dewelke het verslag, dat de afvoering voorafgaat, wordt opgemaakt. Met het oog op meer efficiëntie en nauwkeurigheid, is het wenselijk normen vast te stellen teneinde te vlugge onderzoeken te vermijden.

IX. Permanente controle op de verblijfstoestanden

De lokale politie moet een efficiënte en voortdurende controle uitoefenen op de verblijfstoestanden om de « verdwijningen » van bepaalde personen te vermijden of om hun nalatigheden op administratief vlak bij verblijfsveranderingen te verhelpen, hetgeen het mogelijk maakt om op termijn de afvoeringen van ambtswege te doen verminderen, in het bijzonder door het teweegbrengen van een inschrijving op het grondgebied van een andere gemeente of door het overgaan tot inschrijvingen van ambtswege op het grondgebied van de eigen gemeente.

X. De mogelijkheid om een foutieve of een ongegronde afvoering van ambtswege in te trekken.

Tenslotte, als een beslissing tot afvoering van ambtswege verkeerd of niet gegrond blijkt, komt het het college van burgemeester en schepenen toe in de kortst mogelijke tijd zijn beslissing om de betrokkene ambtshalve te schrappen in te trekken en om terug te komen tot de juiste verblijfstoestand.

hebben. Als het onmogelijk blijkt de nieuwe hoofdverblijfplaats op te sporen, gelast het college van burgemeester en schepenen de afvoering van ambtswege uit de registers uit te voeren op basis van een verslag van het onderzoek van de ambtenaar van de burgerlijke stand, waarin hij vaststelt dat het onmogelijk is de nieuwe verblijfplaats te bepalen. Als bij het onderzoek blijkt dat de betrokken persoon zich in het buitenland gevestigd heeft, voert het college van burgemeester en schepenen hem van ambtswege af van het bevolkingsregister, tenzij hij zich bevindt in één van de gevallen van tijdelijke afwezigheid [bedoeld in artikel 18, eerste lid]. De beslissingen tot afvoering van ambtswege bedoeld in het tweede en derde lid nemen aanvang op de datum van de beslissing van het college. Als uit het onderzoek blijkt dat de betrokken persoon zijn hoofdverblijfplaats gevestigd heeft in een andere gemeente van het Rijk, wordt het bestuur van deze gemeente ervan op de hoogte gebracht.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

P. DEWAELE.